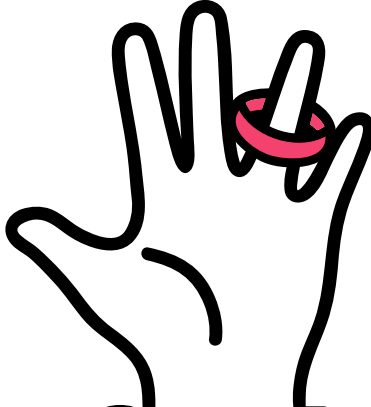

ÇOCUK EVLİLİKLERİ VE ENSEST

**Çocuk
Gelinler**

Ensest nedir?

Aile içi cinsel istismardır. Ensest, bu konu üzerine çalışan farklı uzmanlar tarafından farklı yorumlanmıştır. Kimi ensesti sadece çekirdek aile içinde görmekte, kimi kan bağı olan herkesin cinsel istismarını ensest olarak tanımlamakta, kimi ise bakmakla yükümlü kılınmış kişinin her türlü cinsel davranışına ensest demektedir. Ensest ailedeki tüm güç ilişkilerinden beslenir.

Ensestin tanımlanması niçin önemlidir?

Türkiye'de Ceza Yasası ensesti ayrıca tanımlamaz. Bu suçta verilen ceza, saldırganın yakınlığı göz önünde bulundurularak artırılmaktadır. Ensestin yasalarda tanımlanmaması sonucunda farklı ihtiyaçlara göre önlem almak uygulayıcıların bilgi birikimi ve becerilerine kalmaktadır. Ortak hareket edebilmek için ensestin tarif edilmesi şarttır. Vakanın üzerini kapatmak, bilmezden gelmek, hakkında konuşulmasını engellemek doğru olmadığı gibi, çocuklar açısından hassas bir konu olduğundan, uluorta konuşulması da doğru değildir, uzmanlar eşliğinde konuşulması, hukuki ve tıbbi destek alınması gerekir.

Ensest faillerinde belirgin özellikler aramak doğru mudur?

Ensest araştırmalarında, faillerin erkek akrabalar olduğu ortaya çıkmıştır; baba, erkek kardeş, amca, dayı, dede, erkek kuzen gibi. Bu kişiler belirli bir grup, ırk, ülke, sınıf, etnik grupla sınırlandırılmaz; farklı kesimlerden kişiler bu suçta işleyebilmektedir. Bu kişiler sanıldığı gibi sapık ya da psikolojisi bozuk kişiler de değildir.

Çocuk evliliklerinin ensestle ilişkisi nedir?

Çekirdek ailede de, kalabalık ailede de kız çocukların kendilerine ayrılmış özel alanları -yani, 'kendine ait bir oda'ları- çoğunlukla yoktur. Ergenlik çağına giren kız çocuk, tüm ailenin dikkatini üzerine çekecek konumdadır, çünkü bu dönem kadınlığa adım attığı dönemdir. Hanede beraber yaşadığı kişiler arasında babası, abisi, amcası, dedesi vb. vardır. Kız çocuklar bu kişilerin cinsel tacizine

**“ Vaka-
nın üzerini
kapatmak,
bilmezden
gelmek,
hakkında
konuşul-
masını
engelle-
mek doğru
değildir;
ancak, ulu-
orta konu-
şulması da
yanlıştır. ”**

Ensest;
cinsiyet eşitsizliğinin,
ataerkil normların,
dolayısıyla bastırılmış
cinselliğin bir sonucu olarak,
kapalı kapılar ardında,
yani özel alanda kendine
en uygun zemini bulan bir
istismar suçudur.

Ensestin halen tabu olması nedeniyle meslek elemanları güvenlik gerekçesiyle sorumluluk almaktan çekinmektedir. Birleşmiş Milletler Nüfus Fonu (UNFPA) ve Nüfus Bilim Derneği'nin yaptığı 'Türkiye'de Ensest Sorununu Anlamak' başlıklı araştırmada, bir rehber öğretmen şöyle söylemektedir: "Nasıl bir insanla karşılaşacağımı bilmiyorum. Benim de bir ailem var, sorumluyum onlardan. Onlara zarar verebilirler. Ailemi öldürseler ne yaparım?"

“ Kız çocuk, özellikle kalabalık ailede yaşıyorsa, ev içi cinsel istismardan kaçmak için çareyi evlenmekte bulacağına inanır.”

Ensest vakasından sonra kız çocuğun, tacizcisi olan akrabasıyla evlendirilmesi riski var mıdır?

Vardır. Örneğin kız çocuk kuzeni tarafından tacize uğradıysa, onunla evlendirilmesi muhtemeldir. Akraba evlilikleri engelli bireylerin doğmasına sebep olabilir. Henüz 18 yaşına gelmemiş, geleceğe dair hayaller kuran ve umut besleyen kız çocukların önüne koca bir duvar ören bu evlilikler hayat boyu mutsuzluk sebebidir.

Kız çocukların ev içi cinsel istismar sonucunda evlendirilmesinin sebebi nedir?

Cinsel tacizlerde mağdurlar, bu olaydan sorumlu olmadıkları halde bir kere daha mağdur edilirler. Bir anlamda, hem kurban hem suçlu ilan edilirler. Bu yaşta bireyler savunmasız oldukları için yaşadıkları bu travmatik durum karşısında çaresizdirler. "Kol kırılır, yen içinde kalır" denilerek, taciz eden kişi aile içinde olduğu için ve aile içindeki sırların dışarıyla paylaşılması ailenin onuruna zarar vereceği için konu örtbas edilir. Çocuk yaşta evlilik ailenin onurunu zedeleyecek herhangi bir durum yaşanmasına mani olacak tek seçenek olarak görülür. Kız çocuk istemediği biriyle ömür boyu birlikte yaşamaya mahkum edilir. Tacizci ise yaşamına kaldığı yerden devam edecektir. Bu, kız çocuğu yaralayan ikinci bir sebeptir.

Olayı ensest olarak nitelemek için kan bağı aramak şart mıdır?

Hayır! Kocanın ailesinden birinin cinsel istismarı da ensesttir. Çocuk yaşta evlenerek savunmasız olmaya itilen kız çocuklar gelin gittikleri ailede kocanın erkek kardeşleri ve kayınpeder tarafından da tacize açık konumdadır. Çocuk yaşta evlenmeleri sebebiyle ayrı bir ev talep etmeleri çok güçtür, veya ekonomik olarak bu mümkün değildir. Kocasının ailesiyle yaşamaya mahkum edilerek yine özel alandan mahrum bırakılırlar. Bu mahrumiyet, aile içi cinsel istismara zemin hazırlayabilir. Aile toplumumuzun en kapalı kutusu olduğundan, bu istismarın ortaya çıkması pek olası değildir çünkü cinsellik başlı başına bir tabudur ve aile bireyleri arasındaki her cinsel davranış da tabu olarak görülüp üstü kapatılmaktadır.

Çocuk yaşta evlilik mağduru kadınların, kendi ailelerinde yaşanan ensest vakasına müdahale etmesi olası mıdır?

Çocuk gelinler; okulunu bitirememiş, meslek sahibi olamamış, hayatı ve kendilerini henüz tanıyamadan evlenmiş, evlendirilmişlerdir. Dolayısıyla hayatları boyunca kocalarına bağımlı kılınırlar. Başka bir hayat seçeneklerinin olmadığını düşünürler. Evlilikleri boyunca, maruz kaldıkları şiddete tepki göstermeleri çok güçtür. Çünkü erkek evdeki tek gelir kaynağıdır. Böyle bir anne kendine yönelik şiddeti reddedemez ve aynı şekilde çocuklarına da yönelen şiddete tepki veremez.

Ensesti önlemek için kadınların güçlenmesi ilk adım mıdır?

Çocuklara yönelik istismarın boyutlarından biri de ensesttir. Gücsüz kılınan bir anne, kendisine uygulanan şiddete boyun eğdiği gibi, çocuklarının yaşadığı ensesti de –yuvanın yıkılmaması, kocanın evden uzaklaşmaması gibi sebeplerle- görmezden gelebilir. Ancak, bu durumda kadını suçlamak ve anneliğini sorgulamak yerine, içinde bulunduğu çaresizliği anlamak önemlidir. Cinsiyet rollerinin baskısı altında pek çok olumsuzluğa boyun eğmek bu gibi durumlar için tek seçenek gibi görünmektedir. Çocuk yaşta evlendirilmiş ve anne olmuş kadınlar, eğer gelişimini tamamlamış, kendi kararı ve arzusuyla evliliği seçmiş olsaydı, yeterince güçlü ve haklarını bilen/savunan

“ Çocuk yaşta evlenerek savunmasız hale getirilen kadın, gittiği evde kocasının kardeşleri ve kayınpederinin tacizine açık haldedir. ”

Cinsel istismar şüphesinin ihbar edilmesi yasal bir sorumluluktur. Ancak, sosyal hizmet uzmanları, rehber öğretmenler gibi kişiler, yasal bildirim durumunda bazı mağdurların kendileriyle bir daha temas kurmadığını, böylece ensestın gizli kaldığını ve uzman olarak mesleki destek sunamadıklarını belirtmektedir.

bir birey olmasına izin verilseydi, ensest dahil her türlü şiddete direnebilirdi, bunu da unutmamak gerekir.

Ensesti, aynı zamanda, karşılıklı rızaya dayalı aile içi cinsel ilişki olarak da kabul edenler var. Bu, haklı bir yaklaşım mıdır?

Hayır. Kadınlara ve kız çocuklara yönelik hiçbir taciz ve cinsel davranışta rızadan söz edilmemelidir. Özellikle kız çocuklar kendilerine

yönelmiş bu davranışların sonuçlarını kavrayacak yaşta olmadıklarından, bedensel bütünlüklerinin bozulmasına karşı savunmasız, korunmasızdırlar ve sessiz kalmaları rıza gösterdikleri anlamına gelmemelidir. Diğer yandan, içinde yaşadığımız kültürde 'kayın evliliği' uygulaması halen vardır: eşi ölen kadının eşinin erkek kardeşiyle evlenmesi. Bu da aile içi cinsel ilişkidir ve rızaya dayalı gibi görünse de aslında yıkıcı geleneklerin dayatmasıdır.

Ensest ortaya çıktıktan sonraki süreçte hangi zorluklara karşılaşılmaktadır?

Birleşmiş Milletler Nüfus Fonu ve Nüfusbilim Derneği'nin "Türkiye'de Ensest Sorununu Anlamak" başlıklı çalışmasında, kolluk kuvvetleri ve yargı mensupları dışındaki uzmanların, cinsel suçları işleyen kişilerle genellikle karşılaşmadıkları belirtilmektedir. Dolayısıyla, saldırgan hakkındaki saptamalar mağdurun ya da mağdur yakınlarının verdiği bilgiyle sınırlıdır. Vakaların çoğu ortaya çıkmamaktadır. Açığa çıkan ensest olaylarında karşılaşılan güçlüklerden bazıları şöyledir:

- Çocuğun avukat tarafından ifadesinin alınacağı özel bir mekan genellikle yoktur.
- Delillerin toplanmasında yaşanan sıkıntılar olayı tüm yönleriyle anlamayı sağlayamadığı gibi, sanığın alacağı cezaı da etkiler.
- Adli tıp muayenesinde çocuk odaklı yaklaşım yoksa bu, çocuğu ikinci kez istismar eder.
- Hekimlerin cinsel saldırıyı kanıtlamanın nasıl mümkün olacağına dair farklı yaklaşımları vardır.

Ensest sonucu doğan bebeklere ne olur?

Aile içi cinsel saldırıların bazıları hamilelikle sonuçlanır. Bu durumda 20 haftaya kadar kürtaj yasal olarak mümkündür. Ancak ensest genellikle daha geç bir sürede tespit edildiği için hamileliğin sonlandırılması tehlikeli hale gelmektedir. Aile içi cinsel saldırı sonucu dünyaya gelen bebekler çoğunlukla sahiplenilmemektedir. Ensestin yargıya yansımadağı durumlarda bebeğin öldürülmesi, terk edilmesi, aileden başka birinin nüfusuna geçirilmesi gibi olayı gizli tutmaya yönelik davranışlara rastlanmaktadır. Olay yargıya yansırsa doğumun ardından bebek ilgili resmi kurum aracılığıyla bakım yurtlarına yerleştirilmektedir.

Ensesti açığa çıkarmak için neler yapılabilir?

- Okullarda farkındalık eğitimleri verilmeli, çocukların istemedikleri davranışlar karşısında 'hayır' diyebilmeleri ve yardım istemeleri gerektiği anlatılmalıdır.
- Cinsel sağlık eğitimi okulun ilk yıllarından başlatılmalıdır.
- Ebeveyne çocuk hakları, çocuk istismarı ve cinsel gelişimle ilgili bilgiler okullarda, halk eğitim merkezlerinde ve sivil toplum kuruluşlarında verilmelidir.
- Aile içi şiddet ve cinsel istismar durumunda başvurulabilecek kurum ve kuruluşlara nasıl ulaşılacağı bilgisi yaygınlaştırılmalıdır.

“ Ensest failleri akraba erkeklerdir. ”

SABANCI VAKFI
HİBE PROGRAMLARI
KAPSAMINDA DESTEKLENMEKTEDİR